

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผล
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี
เขต 1

The Relationship between Good Governance Administration and
School Effectiveness under Ubonratchathani Primary Educational
Service Area Office 1

วราพัชร ชาลีกุล¹, ไพวุฒิ ลังกา², ไพวัลย์ โคตรตะ³*

Warapad Cheleegul¹ Phaiwut Lungka², Paiwan Kotta³,

^{1,2,3} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
^{1,2,3} Educational Administration, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat
University

*Corresponding email: warapad.cg65@ubru.ac.th

Received: 7 October 2024; Revised: 19 December 2024; Accepted: 19 December 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิภาพของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 คน ครูผู้สอน จำนวน 294 คน รวม 327 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิและวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในระดับสูง

คำสำคัญ : การบริหารงาน, ธรรมาภิบาล, ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the good governance level of school governance. 2) to study the effectiveness level of school and 3) to study the relationship between Good Governance Administration and School Effectiveness under Ubonratchathani Primary Educational Service Area Office 1. The research sample included 33 school administrators and 297 teachers, a total of 327 participants using a stratified random sampling and simple random sampling. The research tool is a 5-level rating scale questionnaire with reliability of .96. Statistics used in data analysis include percentage, mean, standard deviation, and Pearson product moment correlation coefficient.

The research findings were as follows: 1) The good governance level of school governance under the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 1, in overall, is at a high level. 2) The effectiveness level of school under the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 1, in overall, is at a high level. 3) The relationship between Good Governance Administration and School Effectiveness under Ubonratchathani Primary Educational Service Area Office 1 has a significant positive effect at statistic significance of 0.01 with a high relationship

Keywords: Administration; Good Governance; Effectiveness of School

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาชาติ สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันเวทีระดับโลก ถือเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพของคนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ประเทศต่างๆทั่วโลกจึงให้ความสำคัญกับการศึกษา ประเทศไทยมุ่งพัฒนาการศึกษาให้คนไทยมีความรู้ความสามารถ และทักษะต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงาน สามารถปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว สถานศึกษาต่างๆจึงต้องจัดการศึกษาเพื่อให้ความรู้ พัฒนาความคิดและศักยภาพทางการศึกษา ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งจากการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความต่อเนื่องและเป็นระบบ มีรูปแบบ ขั้นตอน วิธีการดำเนินงาน การประเมินผลที่น่าเชื่อถือและมีความเที่ยงตรง ตลอดจนให้บุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ [1]

ประสิทธิภาพของสถานศึกษาถือเป็นผลสำเร็จของการจัดการศึกษาอันเกิดจากความสามารถและความร่วมมือร่วมใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ตลอดจนบุคลากรในการดำเนินงานต่างๆ เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายและจุดประสงค์ในการจัดการศึกษา ประสิทธิภาพของสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะหากองค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์จะสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ แต่หากไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ก็จะถดถอยไปในที่สุด [2] สถานศึกษาจึงต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะต่างๆ มีทัศนคติและค่านิยมอันดี ตลอดจนปฏิบัติตนโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม [3] ดังนั้น ผู้บริหาร

สถานศึกษาซึ่งมีฐานะเป็นผู้นำขององค์กร เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนา ปรับปรุงการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิผล

การบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญ เนื่องจากผู้บริหารจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ต่างๆ ในการโน้มน้าวและชักนำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีหลักที่นำมาใช้ในการบริหารเพื่อช่วยให้การบริหารเป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อสถานศึกษา โดยหลักการบริหารงานที่ทำให้เป้าหมายประสบความสำเร็จและบุคลากรพึงพอใจ คือ หลักธรรมาภิบาล ซึ่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ได้กำหนดหลักธรรมาภิบาล เพื่อเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานต่างๆ ของรัฐนำไปเป็นหลักปฏิบัติให้สามารถดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง โปร่งใส การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลถือเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการทำงานที่ปราศจากการทุจริต คอร์รัปชัน คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีการใช้หลักนิติธรรมเพื่อลดกฎระเบียบที่มากจนเกินไปจนเป็นต้นเหตุของการทำงานที่ล่าช้า มีการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายเพื่อให้สามารถจัดสรรทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เหมาะสม มีขั้นตอนการดำเนินงานที่โปร่งใส มีกฎ กติกาในการบริหารงาน ซึ่งจากผลการศึกษางานวิจัยเรื่องประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในนครศรีธรรมราช พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 [4] และงานวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของโรงเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 [5] ฉะนั้น การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการและปฏิบัติงานในองค์กรถือเป็นการสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน และเกิดความยุติธรรมในองค์กร ทั้งยังสามารถช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ และยังเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ [6]

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหาร โดยระบุไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ มุ่งเน้นการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นหน่วยงานที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพในการทำงานและเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนด สามารถบริการประชาชนได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เป็นหน่วยงานที่ยึดหลักธรรมาภิบาลและโปร่งใส เป็นองค์กรที่ปราศจากการทุจริต มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนมีความพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรมเทคโนโลยี ระบบการทำงานที่เป็น Digital เข้ามาปรับประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและมีการดำเนินงานต่างๆ ให้มีคุณภาพเทียบได้กับมาตรฐานสากล มีการเชื่อมโยงและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว [7]

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 เพื่อหาความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ตัวแปร คือ หลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลของสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดีต่อสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

หลักธรรมาภิบาล หมายถึง แนวทางในการบริหารบ้านเมืองอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ มีการใช้กฎหมายเดียวกัน ถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดความมั่นคง ยั่งยืน สงบสุขและมีเสถียรภาพ ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับนักวิชาการชาวไทยและชาวต่างชาติ จำนวน 8 ท่าน ได้แก่ Keping Y. [8], H. O. Siregar and S. Muslihah [9], ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 [10], สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) [11] ถวิลวดี บุรีกุล [12], ทิพากร แก้วมณี [13], จตุพร ไกรกิจราษฎร์ [14], และอุบลวรรณ ประจง [15] สังเคราะห์ได้หลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า ดังจะอธิบายต่อไปนี้

1. หลักนิติธรรม คือ การมีกฎหมาย กฎ ระเบียบตลอดจนข้อบังคับต่างๆที่มีความทันสมัยเป็นธรรม มีความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ เคารพสิทธิเสรีภาพของครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งทุกคนต้องเคารพ ยินยอม พร้อมใจกันปฏิบัติตาม โดยไม่ปฏิบัติตามอำนาจหรืออำเภอใจของตนเอง

2. หลักคุณธรรม คือ การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ปลอดคอร์รัปชัน ไม่ประพฤติผิดวินัย หรือกระทำความผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ไม่ละเมิดจริยธรรมธรรมเนียมปฏิบัติและข้อกฎหมายต่างๆ ตลอดจนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษามีความซื่อสัตย์ อดทน จริ่งใจ ยึดมั่นอยู่ในระเบียบวินัย และประกอบอาชีพสุจริต

3. หลักความโปร่งใส คือ ความโปร่งใสในการบริหารสถานศึกษาทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอนการวางระบบงาน การกำหนดขั้นตอนที่ชัดเจน เช่น ความโปร่งใสในการคัดเลือกบุคลากร ความโปร่งใสในการใช้งบประมาณ มีการเผยแพร่และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวกเพื่อสร้างความไว้วางใจ และรายงานผลการดำเนินงานต่อสาธารณะชนด้วยความซื่อตรง พร้อมทั้งจะได้รับการตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจนอยู่เสมอ

4. หลักการมีส่วนร่วม คือ การให้ครูผู้สอน บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อย่างเท่าเทียม เช่น ร่วมแจ้งความเห็น ร่วมตัดสินใจ แสดงประชามติ ร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผล เพื่อนำความเห็นไปประกอบการพิจารณา ตลอดจนกำหนดนโยบาย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ โดยทั้งนี้ควรมีการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ เนื่องจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นผู้มีประสบการณ์ ส่วนครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ จึงควรแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

5. หลักความรับผิดชอบ คือ การตระหนักในบทบาทหน้าที่ มีเป้าหมาย ตั้งใจทำงาน

จัดการพฤติกรรมการทำงานที่ไม่พึงประสงค์ รับผิดชอบต่อสาธารณะ ใส่ใจปัญหาของส่วนรวม และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาต่างๆ รวมถึงมีแผนสำรองในการปฏิบัติงาน รับผิดชอบในการตัดสินใจในการกระทำที่ส่งผลต่อสาธารณะ ตลอดจนติดตามและประเมินผลจากการทำงาน

6. หลักความคุ้มค่า คือ การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของการใช้ทรัพยากร ประหยัด ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุด คำนึงถึงความคุ้มค่าในทุกภารกิจ ตระหนักว่าในการดำเนินการกิจต่างๆ รายจ่ายคุ้มค่ากับผลสัมฤทธิ์ของงานหรือไม่ สามารถแข่งขันกับเวทีภายนอกได้ ตลอดจนมีการรณรงค์ให้ครูผู้สอนและบุคลากรใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาทรัพยากรที่มีอยู่ให้สมบูรณ์และยั่งยืน

ประสิทธิผลของสถานศึกษา คือ ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ความรู้ความสามารถของผู้บริหารและคณะครูในการจัดการทรัพยากรทางการศึกษาอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ จนสามารถบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ของสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามแนวคิดของนักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติจำนวน 9 ท่าน ได้แก่ Hoy and Miskel [16], Sergiovanni [17], ยุวดี ประทุม [18], ทศนีย์ ใจดี [19], ยุทธนา วาโยหะ [20], เนตรนา เจตน์จำนง [21], เสรี ภักดี [22], พรเทพ เหมรานนท์ [23], และ ราม เรือนทองดี [24] สังเคราะห์ได้ประสิทธิผลของสถานศึกษา 5 ด้าน คือ 1) การพัฒนาและปรับเปลี่ยนสถานศึกษา 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) คุณลักษณะที่ดีของผู้เรียน 4) การแก้ปัญหาในสถานศึกษา และ 5) ความพึงพอใจของบุคลากร ดังจะอธิบายต่อไปนี้

1. การพัฒนาและปรับเปลี่ยนสถานศึกษา คือ การพัฒนาเพื่อให้สถานศึกษามีความก้าวหน้า โดยการปรับเปลี่ยนนโยบายและวิธีการทำงานให้มีความทันสมัย ไม่ล้าหลัง สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน เช่น มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงาน นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาต้องยอมรับและกระตือรือร้นในการพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือเกรดเฉลี่ยที่สูงขึ้น สามารถศึกษาต่อได้ในระดับที่สูงขึ้น ได้รับรางวัลจากการประกวดแข่งขันทักษะทางวิชาการต่างๆ มีการใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพ ทำให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

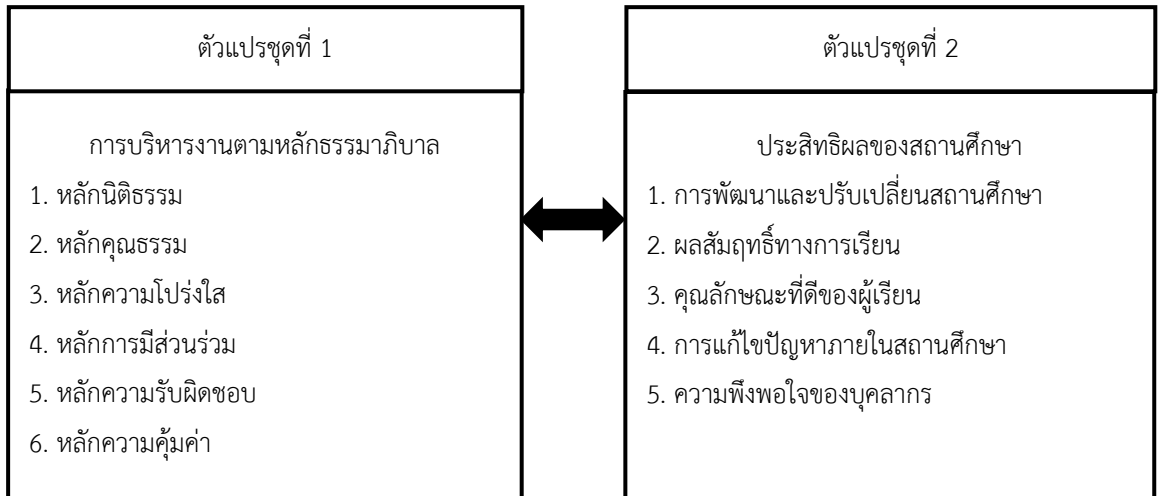
3. คุณลักษณะที่ดีของผู้เรียน คือ การอบรมให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีทัศนคติทางบวก มีเจตคติที่ดี กระตือรือร้นต่อการศึกษาเล่าเรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีเหตุผล มีความอดทน เคารพสิทธิผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม รู้จักแบ่งปันเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ ยอมรับในกฎกติกาของสังคม เคารพในระบอบประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นของส่วนรวม ตลอดจนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้

4. การแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา คือ ความกระตือรือร้นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทุกท่านในการร่วมมือกันแก้ปัญหาด้านการเรียน การใช้หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การปกครอง ดูแลช่วยเหลือนักเรียน และด้านอื่นๆ นอกจากนี้ยังสามารถแก้ไขความขัดแย้ง วางแผนการทำงานให้เสมอภาคและเท่าเทียมเพื่อลดช่องว่างในการทำงาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสังคมในการแก้ไขปัญหา

5. ความพึงพอใจของบุคลากร คือ การศึกษาความต้องการของครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่อหน้าที่ของตน สร้างขวัญ กำลังใจให้ครูผู้สอนและบุคลากรให้พึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้มีความสุขในการทำงานและสามารถทำงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 233 โรงเรียน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 207 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,862 คน รวม 2,069 คน

1.2 ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 327 คน โดยแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 33 คน และครูผู้สอน จำนวน 294 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา จากนั้นเทียบอัตราส่วนแล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective of Congruence : IOC) ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 ขึ้นไป ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา เท่ากับ 0.95 ตัวแปรประสิทธิผลของสถานศึกษา เท่ากับ 0.93 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96 ซึ่งแบบสอบถามงานวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบ
ตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา
มีลักษณะเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ลักษณะเป็น
แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี ถึงโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
2. ผู้วิจัยติดต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 เพื่อขอ
เก็บข้อมูลกับสถานศึกษาในสังกัดที่เป็นตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) จำนวน 327 ชุดให้กับตัวอย่าง
4. ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 327 ชุด โดยความสมบูรณ์ของแบบสอบถามคิด
เป็นร้อยละ 100
5. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล (เพิ่มหัวข้อ)

แบบสอบถามตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล วิเคราะห์
ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์
ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

แบบสอบถามตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
สถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

แบบสอบถามตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล
โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

แบบสอบถามตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
สถานศึกษา และแบบสอบถามตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีลักษณะเป็น
แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง	บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล/ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่
ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล/ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่
ในระดับมาก
3 หมายถึง	บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล/ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่
ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง	บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล/ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่
ในระดับน้อย
1 หมายถึง	บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล/ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่
ในระดับน้อยที่สุด

แบบสอบถามตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา และแบบสอบถามตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา นำมาค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ ดังนี้ [25]

4.51-5.00 หมายถึง	บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล/ประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับมากที่สุด
3.51-4.50 หมายถึง	บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล/ประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับมาก
2.51-3.50 หมายถึง	บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล/ประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับปานกลาง
1.51- 2.50 หมายถึง	บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล/ประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับน้อย
0 -1.50 หมายถึง	บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล/ประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับน้อยที่สุด

หาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา วิเคราะห์โดยใช้สถิติการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้ [26]

0.91–1.00	หมายถึง	สัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
0.71–0.90	หมายถึง	สัมพันธ์กันในระดับสูง
0.31–0.70	หมายถึง	สัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
0.01–0.30	หมายถึง	สัมพันธ์กันในระดับต่ำ
0.00	หมายถึง	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง ความเชื่อมั่น และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 327 คน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาสูงสุดตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า เมื่อจำแนกตามเพศ เพศชาย จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 16.82 เพศหญิง จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 83.18 จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 85.02 ปริญญาโท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 12.23 ปริญญาเอก จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.75 จำแนกตามตำแหน่ง ครูผู้สอน จำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 89.91 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.09 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การทำงานไม่เกิน 10 ปี จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 69.72 ประสบการณ์การทำงาน 11-20 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 22.63 และ

ประสบการณ์การทำงาน 21-30 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 7.65 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ขนาดเล็ก (นักเรียน 199 คนลงมา) จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 35.17 ขนาดกลาง (นักเรียน 120 – 719 คน) จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 41.90 ขนาดใหญ่ (นักเรียน 720-1,679 คน) จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.42 และขนาดใหญ่พิเศษ (นักเรียน 1,680 คนขึ้นไป) จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 16.51

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ในภาพรวม

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา	ความคิดเห็น		
	X	S.D.	ระดับ
1. หลักนิติธรรม	3.93	0.49	มาก
2. หลักคุณธรรม	4.20	0.44	มาก
3. หลักความโปร่งใส	4.11	0.45	มาก
4. หลักการมีส่วนร่วม	4.03	0.49	มาก
5. หลักความรับผิดชอบ	4.00	0.47	มาก
6. หลักความคุ้มค่า	3.97	0.48	มาก
รวม	4.04	0.39	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.20$, 0.44) รองลงมา คือ หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.45) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หลักนิติธรรม ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.49)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ในภาพรวม

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	ความคิดเห็น		
	X	S.D.	ระดับ
1. การพัฒนาและปรับเปลี่ยนสถานศึกษา	3.93	0.47	มาก
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.94	0.48	มาก
3. คุณลักษณะที่ดีของผู้เรียน	4.11	0.46	มาก
4. การแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา	4.02	0.48	มาก
5. ความพึงพอใจของบุคลากร	4.04	0.45	มาก
รวม	4.01	0.40	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ คุณลักษณะที่ดีของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.46) รองลงมาคือ ความพึงพอใจของบุคลากร ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.45) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพัฒนาและปรับเปลี่ยนสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.47)

4.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_{total}	ระดับความสัมพันธ์
X_1	0.671**	0.658**	0.611**	0.553**	0.574**	0.723**	สูง
X_2	0.590**	0.584**	0.548**	0.597**	0.561**	0.676**	ปานกลาง
X_3	0.608**	0.586**	0.555**	0.486**	0.560**	0.660**	ปานกลาง
X_4	0.641**	0.695**	0.643**	0.612**	0.615**	0.754**	สูง
X_5	0.705**	0.676**	0.685**	0.561**	0.650**	0.774**	สูง
X_6	0.734**	0.772**	0.698**	0.664**	0.648**	0.828**	สูง
X_{total}	0.787**	0.792**	0.746**	0.692**	0.719**	0.880**	สูง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในระดับสูง ($r=0.880^{**}$) เมื่อพิจารณาหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้านกับประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีค่าความสัมพันธ์มากที่สุด คือ หลักความคุ้มค่า (X_6) กับประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y_{total}) มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=.828^{**}$) รองลงมาคือ ความสัมพันธ์ระหว่างหลักความรับผิดชอบ (X_5) กับประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y_{total}) มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=.774^{**}$) และด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ หลักความโปร่งใส (X_3) กับประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y) มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r=.660^{**}$)

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดได้ดังนี้ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า และหลักนิติธรรม แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 บริหารงานด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส มีความน่าเชื่อถือ สามารถตรวจสอบได้ ตระหนักในผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดแก่สถานศึกษา ทำให้สถานศึกษามีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด สอดคล้องกับอุบลวรรณ ประจง [27] ที่กล่าวว่า ธรรมาภิบาลถือเป็นแนวทางการปกครองตามวิถีธรรมาธิปไตย ทำให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคม เอื้อประโยชน์ให้กับทุกฝ่าย ทำให้ทุกฝ่ายสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ถือเป็นมาตรฐานสากลที่ใช้ในการบริหารองค์กรให้เกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของชนแก้ว พรหมคำ [28] ที่ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักนิติธรรม

2. ผลจากการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดได้ดังนี้ คุณลักษณะที่ดีของผู้เรียน ความพึงพอใจของบุคลากร การแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการพัฒนาและปรับเปลี่ยนสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีระบบการดำเนินงานที่มุ่งเน้นไปที่เป้าหมายและประสิทธิผลของสถานศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถผลิตนักเรียนที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่ดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นที่น่าพึงพอใจ มีระบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาให้สถานศึกษามีคุณภาพ ลดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในองค์กร และสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับบุคลากรทางการศึกษาได้ สอดคล้องกับ ปรีชา ทรัพย์ย้อย [29] ที่กล่าวว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นสำคัญในการตรวจสอบการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ความคาดหวังของสถานศึกษา และก่อให้เกิดความพึงพอใจ และถือเป็นการเพิ่มโอกาสทางการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และสอดคล้องกับบุณมิชัย โภคะชัย [30] ที่กล่าวว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นตัวกำหนดความสำเร็จของสถานศึกษาที่สามารถทำหน้าที่ให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้เกิดจากประสิทธิผลของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถที่ใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจนเกิดผลตามเป้าหมายที่วางไว้จนเกิดความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติ

3. ผลจากการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม

ร่วม และหลักนิติธรรม มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูง ส่วนหลักคุณธรรมและหลักความโปร่งใส มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรต วังษ์เฉลี่ยง [31] ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ธรรมชาติของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี สรุปว่า ธรรมชาติของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาตาวี บุญตา [32] ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 สรุปว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมาก

จากผลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักที่มีความสำคัญ เป็นแนวปฏิบัติที่ทำให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความถูกต้องตามกฎหมาย มีคุณธรรม จริยธรรม โปร่งใสตรวจสอบได้ มีความรับผิดชอบ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ตลอดจนเห็นถึงความคุ้มค่าของทรัพยากร เน้นไปที่ผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ทำให้การดำเนินงานต่างๆเกิดประสิทธิผลสูงสุดแก่องค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์พิพัฒน์ นารินทร์รักษ์ [33] ซึ่งทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ได้กล่าวว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลถือเป็นการพัฒนาองค์กรและการทำงานให้มีระบบอย่างเต็มศักยภาพ โดยเฉพาะการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษาซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งต้องใช้ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการเป็นอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรที่จะหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน เพื่อจะได้ทำให้สถานศึกษามีความก้าวหน้า มีศักยภาพ สามารถสร้างความเชื่อมั่นจากองค์กรภายนอกได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ในการศึกษาในระดับของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 หลักคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด จึงควรส่งเสริมให้ผู้บริหารนำหลักคุณธรรมเข้ามาใช้ในการบริหารงานเพื่อยกระดับการบริหารงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนหลักนิติธรรมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จึงควรสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำกฎหมายเข้ามาใช้ในการบริหารงานเพิ่มมากขึ้น

1.2 ในการศึกษาในระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 คุณลักษณะที่ดีของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด จึงควรส่งเสริมด้านคุณลักษณะที่ดีของผู้เรียนเพื่อยกระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ส่วนการพัฒนาและปรับเปลี่ยนสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จึงควรสนับสนุน นิเทศ ติดตามให้สถานศึกษาพัฒนาและปรับเปลี่ยนให้เท่าทันกับเหตุการณ์ปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกท่านพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยด้านหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้หาแนวทาง

สนับสนุนและปรับปรุงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ทำให้สามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

2.2 ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางในการบริหารจัดการองค์กรให้สามารถดำเนินงานไปด้วยความชอบธรรม มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ คำนึง และมุ่งเน้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารมีคุณภาพและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

บรรณานุกรม

- [1] อรุมา ไมยวงศ์, “ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม,” วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร, 2564.
- [2] อัญชลีภรณ์ คำภีระ, “สมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต1,” วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม, 2564.
- [3] เกริกไกร แซ่เลี้ยว, “ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2,” วารสารทัศนมิติทางการศึกษา, ปีที่ 1, ฉบับที่ 2, หน้า 16-30, พฤษภาคม – สิงหาคม, 2566.
- [4] จิราวรรณ ปรีชา และคณะ, “ประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช,” วารสารวิจัยวิชาการ, ปีที่ 6, ฉบับที่ 4, หน้า 115-126, กรกฎาคม – สิงหาคม, 2566.
- [5] พรธณภา ไชยศรี และคณะ, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน,” วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ, ปีที่ 9, ฉบับที่ 34, หน้า 43-53, มกราคม – มีนาคม, 2564.
- [6] นิชา กองเงิน, “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา,” วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา, 2563.
- [7] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1, “แนะนำเขตพื้นที่,” [ออนไลน์]. <https://ubn1.go.th/site/index>. (เข้าถึงเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2567).
- [8] Y. Keping, “Governance and Good Governance: A New Framework for Political Analysis,” *Fudan Journal of the Humanities and Social Sciences*, vol. 1, no.1, pp. 1-8, October, 2017.
- [9] H. O. Siregar and S. Muslihah, “Implementation of good governance principles in village government context in Bantul Regency,” *Jurnal Perspektif Pembiayaan dan Pembangunan Daerah*, vol.6, no.4, pp. 503–514, March, 2019.
- [10] ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542,

- “ราชกิจจานุเบกษา,” เล่ม 116, ตอนที่ 63 ง, หน้า 26-27, 10 สิงหาคม 2542.
- [11] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), *หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555.
- [12] ถวิลวดี บุรีกุล, *ธรรมาภิบาล: กลไกสำคัญในการปฏิรูปเพื่อพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2558.
- [13] ทิวกกร แก้วมณี, *ธรรมาภิบาล*. กรุงเทพฯ : สยามปริทัศน์, 2559.
- [14] จตุพร ไกรกิจราษฎร์ และคณะ, “หลักธรรมาภิบาล : การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,” *วารสารร้อยแก่นสาร*, ปีที่ 7, ฉบับที่ 3, หน้า 347-349, มีนาคม 2565.
- [15] อุบลวรรณ ประจง, “การศึกษายทบาทการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18,” *วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา)*, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี, 2566.
- [16] K. Hoy. Wayne and C.G. Miskel, *Educational Administration : Theory Reasearch and Practice*, 9th ed. New York: McGraw-Hill, 2013.
- [17] T. J. Sergiovanni, *The principal ship: A reflective practice perspective*. Boston: Allyn and Bacon, 2014.
- [18] ยุติ ประทุม, “ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3,” *วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา)*, มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี, 2559.
- [19] ทศนีย์ ใจดี, “สภาพปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร,” *วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา)*, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร, 2560.
- [20] ยุทธนา วาโยหะ, “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1,” *สารนิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา)*, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา, 2563.
- [21] เนตรนา เจตนจำนงค์, “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร,” *วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ภาวะผู้นำและนวัตกรรมการบริหารการศึกษา)*, มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพฯ, 2564.
- [22] เสรี รักดี, “กระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดยะลา,” *วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา)*, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา, 2564.
- [23] พรเทพ เหมรานนท์, “การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และ 2,” *วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา)*, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี, 2564.
- [24] งาม เรือนทองดี, “รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา,” *วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา)*, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา, 2564.
- [25] บุญชม ศรีสะอาด, *การวิจัยเบื้องต้น*, พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2560.

- [26] ชูศรี วงศ์รัตน์, *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*, พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์, 2562
- [27] อุบลวรรณ ประจักษ์, “การศึกษาบทบาทการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18,” *วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา)*, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี, 2566.
- [28] ชันแก้ว พรหมคำ, “การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย,” *วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารและพัฒนาการศึกษา)*, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม, 2564.
- [29] ปรีชา ททรัพย์ย่อย, “การประกันคุณภาพภายในกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1,” *วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา)*, มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม, 2566.
- [30] วุฒิชัย โภคะชัย, “ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23,” *วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา)*, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร, 2564.
- [31] วิชเรศ วงษ์เฉลียง, “ธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี,” *วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา)*, มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม, 2564.
- [32] ญาดาวิ บุญตา, “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2,” *วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา)*, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี, 2565.
- [33] พงษ์พิพัฒน์ นารินรักษ์, “ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23,” *วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา)*, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร, 2563.